כב: כיצד פרק שני יבמות

מאי טעמא. הכא לא פריך פשיטא דבנו הוא דפריך לעיל פשיטא אחיו הוא אלא מדרבה בעי מאי טעמא והיינו משום דשני לעיל נילף אחוה אחוה מבני יעקב כו' ולהכי בעי מאי טעמא לא ילפינן מבני יעקב דלא זקוקה ואם כן מיפטר נמי לא ליפטר:

בן אין לו עיין עליו. אע"ג דסתם אח וכן הוי אפילו ממזר כדפריך לעיל פשיטא אחיו הוא והכא נמי לא אילטריך וכן אין לו עיין עליו אלא משום דלא נילף מבני יעקב [ד]והא דאילטריך וזרע אין לה עיין עלה היינו משום] דסתם זרע לא הוי אלא זרע כשר כדאמר ברים קדושין (דף ד.) אין לי אלא זרע כשר זרע פסול מנין ולענין בני בנים הוי איפכא דזרע משמע [e]אפי' בני בנים כדמשמע נמי התם דקאמר זרע זרעה לא צריך קרא בבני בנים הרי הן כבנים וכן לא משמע אלא כן לבדו כדאמר בית נוחלין (כ"ב דף קטו. ושם) אין לי אלא בן (ג) וכן הבן ובת הבן בן בת הבן מנין וגראה לר"י דמעיין עליו דהכא גבי יבום אין לדרוש בן הבת ובת הבן [שיפטור מן היבום כיון דאפקינן לאחויי ממזר ולהכי איצטריך לאחויי בן הבן ובת הבן לענין נחלה ולא בעי למילף מדלענין יבום בן ובן הבן כי הדדי ניהו לענין נחלה נמי כי הדדי ניהו כדאמר התם (שם דף קט. ושם) גבי בת ולא"ת ונדרוש איפכא גבי נחלה לאחויי ממזר ומאין לי דגבי יבום גדרוש בן הבן וי"ל דגבי נחלה א"כ לאחויי ממזר דלכל מילי בנו הוא אלא דלענין יבום הוה ס"ד למילף מבני יעקב ולהכי ע"כ ההוא דנחלה אתא לרבות בן הבן והא דפשיט ליה בית נוחלין דלענין יבום בן ובת כי הדדי ניהו גראה לר"י דנפקא לן מלא יומה פרט לזה שאין שמו מחוי א"נ דהא וממזר שקולים ובת נמי נפקא מעיין עליו דהכא ומיהו קשה לר"י דהיכי נוכל לומר דשקולים הם בת וממזר הא כיון דמציעו לאוקומי עיין עליו בבת מהיכי תיתי לאוקומי אף בממזר כיון דמאחוה אחוה משמע למעוטי ממזר וי"ל כיון דאחוה אחוה אילטריך לדרשא אחריתי ליה לן למעוטי מיניה ממזר לענין יבום כיון דלכל מילי אשיב בן ואח ולגבי יבום נמי מצי לרבויי (ג) בהדיא בת מעיין עליו הלכך אע"ג דאילטריך לרבויי בת לא נגיח בשביל כך מלרבויי ממזר תדע דהא רים לקים דרים לה ברים החולן (נקמן לה: ושם) למילתא אחריתי ואפ"ה מרבינן מיניה ממזר:

בשעשה תשובה. והא דאמר כפ' הנתנקין (סנהדרין דף פה: ושם) לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללו חוץ ממסית כו' התם כשעשה תשובה וא"ת בשלמא מלקות משכחת דמחייב אע"פ שעשה תשובה אלא לקללו מי שעשה תשובה אין רשאי לקללו אפילו אחר ויש לומר דאם הזכיר שם שמים לבטלה או עשה דבר שנתחייב בו נדוי אלא אף על פי שעשה תשובה מייב אלא מיפטר: וכי

מאי טעמא. הכא לא פריך פשיטא דבנו הוא כדפריך לעיל פשיטא אחיו הוא אלא מדרבה בעי מאי טעמא והיינו משום דשני לעיל נילף אחוה אחוה מבני יעקב כו' ולהכי בעי מאי טעמא לא ילפינן מבני יעקב דלא זקוקה ואם כן מיפטר נמי לא ליפטר:

מיזקק נמי זקיק: ואחיו הוא לכל דבר: למאי הלכתא [a]ליורשו וליטמא לו פשיטא אחיו הוא סד"א הואיל וכתיב [b]כי אם לשארו הקרוב אליו [c]ואמר מר [d]שארו [e]זו אשתו וכתיב [2]לא יטמא בעל בעמיו להחלו יש בעל שמטמא ויש בעל שאין מטמא הא כיצד [3]מטמא הוא לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה ה"נ מטמא הוא לאח כשר ואין מטמא לאח פסול קמ"ל [f]ואימא ה"נ התם לאפוקי קיימא הכא אחיו הוא: [4]חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים: [5]מ"ט אמר קרא [6]האשה וילדיה תהיה לאדוניה: מי שיש לו בן מ"מ פוטר וכו': מכל מקום לאתויי מאי אמר רב יהודה [g]לאיתויי ממזר מאי טעמא דאמר קרא [4]ובן [h]אין לו [i]עיין עליו: וחייב על מכתו: אמאי קרי כאן [5]ונשיא בעמך לא תאור [j]בעושה מעשה עמך [k] כדאמר רב פנחס משמיה דרב פפא בעושה תשובה [l]הכא נמי כשעשה תשובה והאי בר תשובה הוא והתנן [m]שמעון בן מנסיא אומר איזהו [6]מעוות לא יוכל לתקון זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר השתא מיהא עושה מעשה עמך הוא: תנו רבנן [n]הבא על אחותו והיא בת אשת אביו חייב משום אחותו ומשום בת אשת אביו רבי יוסי [o]בן יהודה אומר אינו חייב אלא משום אחותו בלבד ולא מפני בת אשת אביו מאי טעמייהו דרבנן אמרי מכדי כתיב [7]ערות אחותך בת אביך או בת אמך [8]ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא למה לי ש"מ לחייבו משום אחותו ומשום בת אשת אביו ורבי יוסי בר' יהודה אמר קרא אחותך היא משום אחותו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו ורבנן האי אחותך היא מאי עבדי ליה מיבעי להו לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר [p]שאין מזהירין מן הדין ורבי יוסי בר' יהודה אם כן לכתוב רחמנא אחותך היא למה לי משום אחותך אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו ורבנן אף על גב דכתיב אחותך איצטריך למכתב היא שלא תאמר בעלמא מזהירין מן הדין וכ"ת אחותך דכתב רחמנא למה לי [q]מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא כתב רחמנא היא ורבי יוסי בר' יהודה אם כן ליכתביה רחמנא לאחותך היא באידך קרא ור' יוסי בר' יהודה האי בת אשת אביך מאי עביד ליה מיבעי ליה מי שיש לו אישות לאביך בה [r]פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים שאין אישות לאביך בה ואימא [s]פרט לאחותו מאנוסה ההיא לא מצית אמרת מדרבא [t]דרבא רמי כתיב [9]ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה שרי וכתיב [10]ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין ואימא

מיזקק נמי זקיק. לאשת אחיו ליבום שאפילו אין כאן אח אלא ממזר זה זקוקה לחליצה: **וליטמא לו.** אם כהן הוא ולו אח ממזר מיטמא לו: **כי אם לשארו.** זו אשתו: **לאפוקי קיימא.** לאשתו היא: **האשה וילדיה.** בשפחה כתיב: עובדת כוכבים לקמן מ) מפרש בשמעתין מכי יסיר את בנך מאחרי ז): **וכן אין לו.** מלי למכתב וכן אין לו כדאמרינן בקדושין (דף ד.) אין כסף וכמו מאן יכמי (דברים כה) מאן בלעם (במדבר כב) ולהכי כתב אין למידרש עיין עליו דאם יש לו בן בעולם פוטר: **בעושה מעשה עמך.** והאי אכיו לאו עושה מעשה עמך הוא שהרי בא על הערוה והוליד ממנה ממזר: **כדאמר רב פנחס.** בפ' חומר בקדש: **השתא מיהא.** הואיל ועכ עושה מעשה עמך הוא והכי נמי דעונו גלוי ומזכר כל זמן שממזר קיים מיהו מתשובה ואילך בכלל עושה מעשה עמך הוא: **והיא בת אשת אביו.** דעל ידי נשואין נולדה לאביו ולא באונסין: **מכדי כתיב ערות אחותך בת אביך.** וכין מן האונסין וכין מן הנשואין משמע ערות בת אשת אביך מולדת אביך למה לי הא נמי אחותו בת אביו היא שמעת מינה לחייבו משום שני נאוין הללו ואם שונג חייב שתי חטאות: **אחותך היא.** בהאי קרא דבת אשת אביך כתיב: **לחייבו על אחותו.** מן האונסין בת אביו וכת אמו כגון עולדו הוא והיא מן אנוסה דמההוא קרא לאונסין לא שמעי' אלא בת אביו שלא בת אמו דכתי' בת אביך או בת אמך והא דכתיב נמי בת אשת אביך דמשמע בין אמו בין שאין אמו באישות הוא דכתיב אבל באונסין לא שמעינן לכהי כתיב אחותו לרבות בת אביו ובת אמו: **מן הדין.** מק"ו אם על בת אביו שלא בת אמו הזהיר על בת אביו ואמו לכ"ש: **שלא תאמר בעלמא מזהירין מן הדין.** והוי לאו גמור. ומהכא לא ילפינן למימר מדאילטריך אחותך אלמא אין מזהירין מן הדין דאיכא לשנויי מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא לכהי כתב היא כלומר הכא הוא דאיתיר קרא אבל אחרת דין ק"ו לאו אזהרה היא: **באידך קרא.** גבי אחותך בת אביך דלא איחכר שם אישות דנפקי אונסין מיניה (א) דבנשואין אשמעינן אף בבת אביו ובבת אמו מדכתיבא הכא ש"מ למימרא דאע"ג דהיא בת אשת אביו לא מחייב אלא משום אחותו: **שאין אישות לאביך בה.** בשפחה ועובדת כוכבים לא תפסי בה קדושין. במסכת קדושין נפקא לן מקראי כפ' האומר לאחיו בסופו (דף פח.) שפחה עם הדומה לאמיר ועובדת כוכבים כדכתיב ואחר כן תבא אליה ובעלתה (דברים כא) ומעיקרא לא: **ואימא פרט לאחותו מאנוסה.** שלא היה אישות לאביך בה: **כאן באונסין.** ערות בת בנך מאנוסתו לא תגלה הא בת בנה מאיש אחר גלה דלאו אשתך היא ומיהו בנו מן האונסין בנו הוא וכן בתו הלכך גבי אחוה נמי אחוה הוא:

פרט

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ח מהלכות נחלות הלכה ז סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רפו סעיף ו:

נא ב ג מיי' פ"ב מהל' אבל הלכה ט סמג עשין כח ולאוין רלה טוש"ע י"ד סימן שצג סעיף ד:

נב ד מיי' שם הל"ג ופ"ח מהלכות נחלות הל' ז טוש"ע שם וטוש"ע ח"מ סימן רפו סעיף ו:

נג ה מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן קנו סעיף ב:

נד ז ז מיי' פ"ב מהלכות ממרים הלכה יב טור ש"ע י"ד סימן רמח סעיף ד:

נה ח מיי' פ"ב מהלכות איסורי ביאה הלכה ג ד סמג לאוין קה:

נו ט מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה ד טוש"ע אה"ע סימן טו סעיף י:

נז י מיי' פ"ב מהלכות איסורי ביאה הלכה ד:

תורה אור השלם

1. כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:

ויקרא כא ב

2. לא יטמא בעל בעמיו להחלו:

ויקרא כא ד

3. אם ארוסה יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו:

שמות כא ד

4. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:

דברים כה ה

5. אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר:

שמות כב כז

6. מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות:

קהלת א טו

7. ערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותן:

ויקרא יח ט

8. ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך הוא לא תגלה ערותה:

ויקרא יח יא

9. ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן כי ערותך הנה:

ויקרא יח י

10. ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח לגלות ערותה שארה הנה זמה הוא:

ויקרא יח יז

תוספות ישנים

אימא פרט לאחותו מאנוסה. פי' ונס פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבי' דבטלה אין אישות: **אם** לאחותו מאנוסה. קשה לר"ם הלא כתיב לאחותך בת אביך דמייתי על כרחך באונסים דאי משפחה ועובדת כוכבים אין אישות לאביך דס"ק ולאימא דקרא דאשת אביך ישמעם לאנוסתו דאיכא אחרתי כפרט אישות ויקרא דבת אביך מוקים לה בבת שם לו מן השפחה ועובדת כוכבים אישות אחרתי ואע"ג דאף לשפחה ועובדת כוכבים אין לאביו אישות כה מ"מ דרשא דאין לאביך אישות כה אין למעוטי כל אותם שאין בהם אישות אלא אחת לבד וכן משמע בסמוך דבעי קראי אחריני לשפחה ולעובדת כוכבים. וי"ל טוש לגי למעט אנוסתו שאינה בכלל אחרתי משפחה ומעובדת כוכבים הטעמדות אחרתי:

מסורת הש"ס

ז) לקמן נ:. ח) [ובירוש נכון על זה אמנם בדרשו"ם כ"ב קנו: קיל: וכ"ל בשאלתות ריש פ' אמור שאמרו זו אשתו כדכתיב שאר בבתה בפותה ועותה], ט) [עיין תוספות סוטה כו. ד"ה הוי האילו], י) [לקמן לה: ב. קדושין ד. כ"ב קנו.], כ) [גרסת הערוך בערך אין אין עליו ומ"ש שם בערך אין אין קצת באריכות יכן עוד שם בערך עין יעיין מ"ש הסמ"ג רים סימן רפו לפרש בלשון אין ואפשר מ"ש קצת באריכות והתוי"ט מ"ה מ"ב דמסילתן משנ עליו ע"ש], ו) [כ"ב ד. כ"מ מת:], ז) חגיגה כו. ע"ש כ"מ פב. ע"ש ב"ק לד: ע"ש סנהדרין פה. ע"ש], ח) חגיגה ט:, ט) [ל"ל בהרבי], י) [פסחים מד. מכות ה:], כ) [פסחים יח: ושי"נ], ל) לקמן לו:, מ) [דף כב.], נ) [דברים ז:], ס) רש"ל.

גליון הש"ס

גמ' מ"ש אבר קרא האשה וילדיה. לקמן נח ע"ב: תוס' ד"ה בן אין לו ובו' אפילו בני בנים בדרשמע נמי התם. עיין סנהדרין פד ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כאיתן וכי' מיעיה דהא בנשואין וכו' מדכתביה הכא ש"מ: (ב) תוס' ד"ה בן וכו'. אין לי אלא בן בן הבן ובת הבן ובן בת הבן מנין כל"ל: (ג) באו"ד לרבויי בהדי בת:

תוס' חד מקמאי

מבקנא דשמעתתא דל"ש אחותו מחייבי בריחות וכ"ש מחייבי לאוין וכ"ש אחותו מאנוסתו אסור אחותו

מוסף רש"י

שאדון זו אשתו. כדמתיב יהיו לנשר אחד, וכתב נמי שארה כסותה ועונתה לא יגרע (שמות כא ב). ההוליד ממנה ממזר. שכבא שפוגין ביאתו ויבא זכרין לעוני. לפיכך אין עונותיו נמחקין בתשובה (חגיגה ט.). שאין מזהירין מן הדין. מדין קל וחומר. אף על פי שלדם אין קל וחומר מעצמו, אינה מהרה נלאה, בתשבת מנות (לה:) נפקא לן (פסחים כד.). הא בת בנה דידה, אלא ילדה ממנו, שרי, וכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. משמע כין שלבתה לך כין שלבתה לאיש אחר, הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין. אם לאונסין מו משמה לך היא, אי אתה מחיר על כתה אלא אם כן ממך היא ואם אשתך היא אי אתה מחיר אף על בת שילדה לאיש אחר. (עה"ד לקמן ע"ב).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com